

9. Pedagogika rekreačního sportu

10. Pedagogika soutěžního sportu

Pedagogika rekreačního sportu

- = pojetí a **edukační význam sportovních a pohybových aktivit v rámci náplně volného času**
- = 2. nejčastěji uváděná **volnočasová** aktivita mládeže →
- nutnost **respektování rysů a funkcí volného času =**
- **volný čas** = opak povinností, doba, kdy si činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi
- **volný čas – pozitivní vymezení = disponibilní časový prostor** – možnost **svobodně** nakládat s časem

Pedagogika rekreačního sportu

Funkce volného času (Dumazedier, 1962):

- **odpočinek** = zotavení, reprodukce sil, odstranění napětí, ...
- **rozptýlení** = zábava, kompenzace, únik (dnes virtuální svět, ...)
- **rozvoj** = sportovní, kulturní, sociální, ... aktivity

Specifika volného času (Dumazedier, 1962):

- **svobodná volba** = osvobození od primárních povinností (práce, ...)
- **absence zjištěného**, utilitárního, ideologického, politického, ... zaměření (je-li zaměření = **polovolný čas**)
- **hedonistický charakter**
- **naplnění individuální potřeby** (i když je realizován ve skupině)
- **proměnlivost** – hledání = typický rys volného času

Pedagogika rekreačního sportu

Pro koncepci rekreačního sportu jsou významné mnohé **rysy pedagogiky volného času**, např.:

- **nepřímá aktivace a podporování** – vychází ze zájmů možností a participace účastníků
- využívání **nondirektivního podněcování**
- podpora **samostatně iniciovaného učení** a jednání osob i skupin
- **animativní didaktika** = propojení didaktiky + animace (oživení)
- vychází z podstaty volného času →
- ≠ poučování, direktivní přístup, charakter školního vyučování, ...

Pedagogika rekreačního sportu

- rekreační sport = **mimořádně významná oblast v životě jedince i celé společnosti**
- **pozitivní vliv rekreačního sportu** na život člověka:
 - snižování výskytu civilizačních chorob
 - snižování stále rostoucích nákladů na zdravotní péči obyvatelstva
 - redukce agresivity a násilí nejen u mládeže
 - rozvoj sociálních vztahů (komunitních, ..., mezinárodních)
 - podpora občanské společnosti
 - ...

Pedagogika rekreačního sportu

Národní program rozvoje sportu pro všechny (2007):

- pravidelná sportovní a tělovýchovná činnost dětí a mládeže ve věku **6–18 let**
- projekty zaměřené na pohybové aktivity občanů **60+**
- **otevřené tělovýchovné a sportovní akce**
se zaměřením na zdravý a aktivní životní styl
- **vzdělávání dobrovolných pracovníků** ve sportu pro všechny
- **tělovýchovná reprezentace** (ne státní!)
- **věda a výzkum v oblasti sportu pro všechny**

Pedagogika soutěžního sportu – zaměření výzkumů

- procesuální stránka sportovního tréninku
- průběh sportovní (i trenérské) dráhy
- aktivity sportovního trenéra a jeho **vzdělávání**
- **transfer vědění** do sportovní praxe
- systém **podpory mladých výkonnostních sportovců**
(platnost rousseauovského postulátu neobětovat dnešní život dítěte)
- **vztahy mezi sférou vzdělávací a sférou soutěžního sportu**
(např. komparace evropských systémů se situací v USA = integrace soutěžního sportu do všech stupňů škol = vzdělávací oblast)
- **genderová problematika** (nejen medicínských, ale i pedagogických aspektů v tréninku sportovkyň, podpora trenérek, ...)
- rozvoj **soutěžního sportu seniorů**
- specifické aspekty **výkonnostního sportu jedinců s postižením**

Pedagogika soutěžního sportu

- sport umožňuje **rozvoj osobnosti** pouze **při respektování principu fair play** = chování i způsob myšlení
- sportovní život přispívá k životosprávě, regeneraci, toleranci, psychohygieně, smyslu pro spolupráci, ...
- **raná příprava** a sportovní specializace **nesmí směřovat** k jednostrannému rozvoji a **k marginalizaci vzdělávání**
- **rozhodnutí** vstoupit do výkonnostního sportu musí vycházet **z vlastního popudu**
- sportovec se musí **umět samostatně, kriticky a odpovědně rozhodnout**

Pedagogika soutěžního sportu

- musí se **kalkulovat se zdravotními riziky** souvisejícími s výkonnostním sportem
- **manipulace** zaměřené na podání nejvyššího výkonu jsou **eticky nepřijatelné**
- je nutný **pozitivní dialog mezi sportovcem a trenérem** a jeho průběžná kritická sebereflexe
- je třeba kultivovat **pedagogickou odpovědnost trenéra**, jehož jednání má minimalizovat rizika sportovců a maximalizovat jejich osobní rozvoj (nejen fyzický, ale současně morální, sociální, emocionální a zdravotní)

Význam normativní pedagogiky soutěžního sportu

- důraz na **humanistickou koncepci sportu** (viz Coubertin)
- viz **mezinárodní dokumenty** (Olympijská charta, Světový antidopingový kodex, Evropská charta sportu, evropský Kodex sportovní etiky, materiály ICCE, ...)
- výrazné zastoupení normativních témat pedagogiky sportu je obsaženo v kurikulech **trenérského vzdělávání** (např. viz Národní standard vzdělávání trenérů v USA – Quality Coaches, Quality Sports 2006)
- normativní koncept = **dobrý a zdařilý život sportovců a naplnění jejich přirozených zájmů**

Duální kariéra

- rozvoj konceptu duální kariéry – po roce 2000 (EU)
- **cíl** = podpořit v EU **sladění studia a výkonnostního sportu** u elitních sportovců → po ukončení aktivní sportovní kariéry **zlepšit uplatnění na trhu práce**
- v rámci EU – **řada analýz, studií a projektů**, např.:
 - Německo – vytvoření **elitních sportovních škol**
 - Velká Británie – podpora duální kariéry na úrovni **univerzit**
 - Švédsko – Olympijský výbor poskytuje kariérní **poradenství**
- ČR – aktivity (i mediální) Český olympijský výbor (ČOV) – viz <https://www.olympijskytym.cz/dualni-kariera-o-programu>
<http://dualcareer.cz>

Duální kariéra – ČOV

Základní pilíře:

1. Vzdělávání:

- krátkodobé vzdělávací kurzy (např. e-learningové)
- dlouhodobé vzdělávací programy ve spolupráci s VŠ

2. Odborné poradenství:

- rozbor silných a slabých stránek = nasměrování na profesi
- osobní konzultace zaměřené na uplatnění se
- konzultace – hospodaření s penězi, spoření, pojištění, ...

3. Zapojení do pracovního procesu:

- stáž – krátkodobá praktická pracovní zkušenost
- zaměstnání na plný nebo částečný úvazek